

ותמה

עכשיו?

הרוסים? האמריקאים?

השפעה הסובייטית, יש להניח ששתי ה- מעצמות הגדולות ימשיכו לחזוף למען הסדר'שלום ישראל-מצרי' — כשהמניע ה- ראשוני הוא עימות צבאי ביניהן.

מי משתי המעצמות תהיה בעלת החסות על מצריים החדשה? תחת עבד'אלנאצר זה מצריים בא'טיות אך בעיקריות שמאלה, ולזרעות מוסקבה. עבד'אלנאצר עצמו התחיל את דרכו כאיש המערב; ידיו הקרוב היה שגריר ארצות הברית בקאהיר, והמפלגה הקומוניסטית ה- בלתי-חוקית הגדירה אותו בפרסומיה כי משרת האימפריאליזם האמריקאי. היתה זו גם תקופת מעצם של המוני שמאלנים. אם נחף עבד'אלנאצר בכל זאת למחנה הקומוניסטי, היתה אמריקה עצמה אשמה בכך לא במעט. במיוחד שר החוץ דאג, ג'ון פוסטר דאלס, שינסה להכריח את מצריים להצטרף לברית-הגנה מערבית, היתה נה מתן סיוע כלכלי וצבאי בתנאים מדיניים שנראו כהשפלה לכת הצבאית-הלאומי. נית שזה עתה הצליחה להשתחרר מן ה- כיבוש האנגלי.

עם עולמו של עבד'אלנאצר לשלוטן, היה "העולם הערבי" מושג מעורפל וחסר כל ממשות. המדינות זוברות-הערבית היו מפוצלות בין שתי אימפריות אירופיות ותרסטר בתי-מלוכה, ומלבד מורשתן ה- תרבותית-דתית לא היה להן דבר משותף. המהפכה הנאצרית ליכדה לראשונה את הערבים מהאוקיינוס האטלנטי עד המפרץ הפרסי. היא לא הפכה אותם למעצמה אחת, ליחידה מדינית או כלכלית מגובשת, אפילו לא למישטר חברתי אחיד. היא רק יצרה שותפות-של-רגש בעלת משמעות נפשית עמוקה מאוד. לעתים ניתן היה לתרגם שר- תפות זו למונחי יוקרה מדינית בינלאומית. עם מותו של הנשיא המצרי, לא נראית שום דמות מצרית שתירש את תפקיד ה- מנהיג הסמלי של העולם הערבי, עד כדי כך, שקיים ספק אם מצריים כמדינה תמשיך להיות מנהיגתו של עולם זה.

לא יחסרו מתחרים על הירושה. בומדיין האלג'ירי, קאדפי הלובי, נומיירי הסודאני עומדים בראש התור. כולם, אגב, ראשי הפיכות צבאיות. גורם שאין בשום אופן לזלזל בו במרוץ זה הם הפלסטיניים, ה- סועים לא רק למלחמת-שחרור לאומית — אלא למהפכה חברתית בעולם הערבי. הסורים והעיראקים שוב אינם בעלי אותו מישקל שהיה להם בתחילת התנועה הלאומית הערבית, באשר מחשבותיהם ו- עקרונותיהם הם ילודי האגן המזרחי של הים התיכון. ואילו המהפכה הערבית ה- חדשה היא בעיקרה אמריקאית. ריבוי המתחרים אינו מבטיח שאמנם יימ- צא יורש, וייתכן שהעולם הערבי ישקע

אכל עד ימי האחרונים ניסה עבד'אל- נאצר להאט את הסתפחות ארצו סופית ו- החלטית לנוש הקומוניסטי. בין מקורביו — הבולט בהם הוא מוחמד חסניין הייכל — נימנו מדינאים שלא הסתירו את שאיפתם להידוק היחסים עם הושינגטון. נשיא מצריים עצמו הציג את זאת בביטוי שייכותו ל"עולם השלישי". עתה נראה שניסרליות מסויגת זו מת- קרבת לקיצה — כששתי המעצמות פועלות לחיטולה קשה לנבא לתוצאת ההתחרות בין המערב ומזרח, אם כי נוכחותה ה- מאסיבית של ברית-המעצמות בכל שלוחות מראש יתרון לא-מבוטל. היא ספק-הנסק ה- גדול של מצריים, היא הנושה מי- ו שלה, היא הקוץ העיקרי לתוצרתה ויועציה ה- צבאיים והאזרחיים מצויים ברבבות. מבחינתה של ישראל יש חשיבות מיוחדת לתוצאת ההתחרות הבינוג'שית. אם יתב- סס בקאהיר שלטון פרומערבי, תפגין וושינגטון כלפיו ידיות מרחיקת-לכת, תפעיל לחץ מדיני ואמברגו בסחוני על ישראל, כדי להוכיח כי מצרי פרואמריקאי יכול ב- החלט להיטיב את מצב בנייעמו, ושכדאי יותר להיות קרובים לאמריקה מלווטה. אם יישמר הסטטוס-קו, או אם תגבר ה-

עולם ללא מנהיג?

שוב לאותו מצב של זהות מעורפלת ורופ- פת, מפולג ומפוצל, מפורד למחנות חבר- תיים וגיאוגרפיים שרק קולות המואזין ו- שידורי הרדיו מאחדים אותם.

שלום עם ישראל?

ישראל ציטמו השבוע בהבלטה ראיין שהעניק אנוואר אל-סעדאת לשבועון אימלקי. דובר בו על החלטתה של מצריים להגיע להסדר-שלום עם ישראל, אפילו תוך רמזים לחייתורים בעניין שארס-אל-שיין. אלא שראיין זה ניתן לפני מותו של עבד'אלנאצר, כאשר כיוון מדיניותה של קאהיר היה ברור, וכאשר יוקרתו של הראיס הונחה על כפות המאזי- ניים — נגד הקיצונים הפלסטיניים, בעד סיום המלחמה עם ישראל. ומה יהיה עתה האם יעז השליש החדש — או השליטים, במיקרה שתיווצר הנהגה קולק- טיבית — להתמיד בקו זה? האם שליש זה יהיה חזק דיו כדי לעמוד נגד דתתיקהל המסור- הבת ברחבי העולם הערבי, ובעיקר נגד השפעתם של האיירגונים הפלסטיניים? התשובה תלויה במה שתחולל בתוך מצריים עצמה יותר מאשר במתוהש ברחבי העולם הערבי. התחזית: תגבר הסתגרותה של מצריים — לפחות בתקופה הנראית לעין — בתוך ענייניה היא. אין ספק, כי המוני מצרים מוכנים לעיין השלום עם ישראל, לא רק מפני שגמאל הגדול אמר להם זאת, אלא מפני שהזרם הבלוני — שהיה קיים תמיד — התגבר לאחרונה בתוך מצריים, גם בחשפת התבוסה הצבאית. זרם זה רואה את מצריים כי- מצרית יותר מאשר ככלל-ערבית. התפרצות השמחה ההמונית, עם הכרזת הפסקת-האש בתעלה, הפגינה מאין-כמוה את רגשותיהם של המוני מצרים בנושא זה. רגשות אלה אומרים: אם מצריים יכולה להגיע ליד שלום עם ישראל, ולפתור בצורה זו את בעיותיה החמורות — מוטב שהפלסטיניק ויתר המדינות הערביות יאגנו לעצמם. כאמור: ייתכן שקו זה יתחזק, וכי הנהגה החדשה מתרגם אווהו לישפת מיתקפת- שלום עיקבית. על אחת כמה וכמה שתוכל להכריז, שהיא משיכה את מדיניותו של עבד- אלנאצר בתחירתה שלום מהיר עם ישראל, אבל זה רק ייתכן, אין שום ביסחון ש- הבעיה הישראלית לא תתפזר שוב כדור-מישחק בין מדינאים מתחרים, שינסו להוכיח את גבורתם בהצהרות קיצוניות ככל האפשר נגד ישראל.

אלוף אנוואר אל-סעדאת קיבל מעבד'אל- נאצר הודעה במיפקדתו ברפיח כי עליו לחזור מייד לקאהיר. הוא חזר הביתה, לא מצא שום הודעה חדשה, לקח את ילדיו לקולנוע. כשחזר מההצגה הסתבר שהמה- פכה — שבתכונה היה שותף מן הרגע הראשון — פרצה בלעדיו. אבל עבד'אלנאצר סלה. כשם שהתייחס בסלחנות להצעות נימהרות רבות של סאי דאת, כמו להתערב במלחמת תימן ולרכו את צבא מצרים בסיני ביוני 1967. נשיא מצריים עצמו החשיב יותר את ידיו-בנפס עבד'אל- חכים עצמו, אך משוה נאלץ לשים קץ להחיו בעקבות נסיון-הקשר של כמה קצרי נים נגד עבד'אלנאצר אחרי תבוסת 1967, נותר רק סאדאת שיכול היה להתסאר בתו- אר ידיו של הראיס.

בזכות ידיות זו הגיע השבוע לאן שהי גיע, וגם בזכות החלטת עמיתו בצמרת המצרית להימנע בכל מחיר מהתקוטטות על הירושה. והלמשין את הקו של גמאל.

נוואר אל-סעדאת, 52, יהיה נשיא אה השלישי של מצרים. זאת היא החלטת הצמרת המצרית, ואין כמעט ספק כי מישאל-העם של השבוע הבא יאשר אותה, כי "כך היה רוצה גמאל". אותו גמאל שסכך בנאמנות על ידיו לכל אורך דרכם המשותפת, ססלה לו פעם אחר פעם טעויות חמורות בשיקול, מעשים קליראש וסתם כשלונות בישי מזל. כמו אותו 22 ביולי 1952, כאשר סגן